

Környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos attitűdök és vélemények alakulása

Összefoglaló

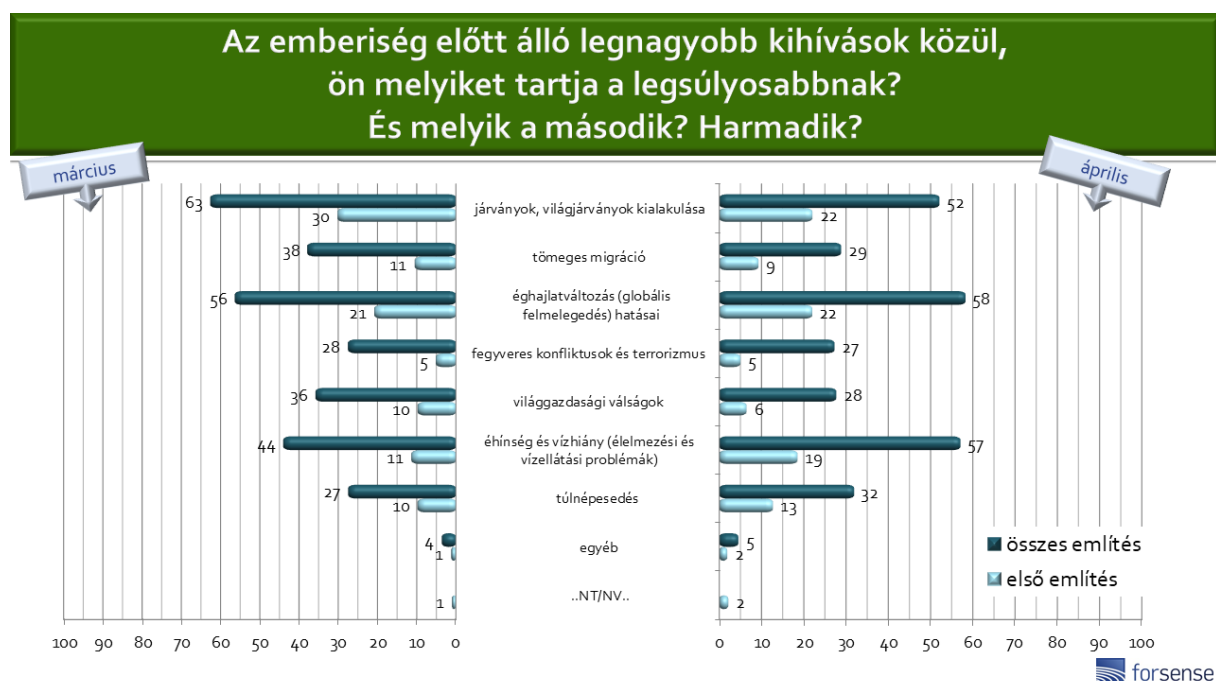
- Míg korábban a klímaválságot tartották a legtöbben az emberiség előtt álló legnagyobb kihívásnak, addig – minden bizonnyal a koronavírus-járvány hatására – márciusban a legtöbben a világméretű járványokat tették az első helyre.
- Ugyanakkor az első sokk után áprilisban már újból más témák felé is fordultak az emberek. Bár a világjárványok kialakulását továbbra is sokan nevezik meg az emberiség előtt álló legnagyobb kihívások között, de újból az éghajlatváltozás áll az első helyen az összes említés alapján.
- A világjárványokat – nyilván a korcsoporti érintettség okán is – az idősek, a faluhelyen élők és az alacsony végzettségűek tartják az átlagosnál is nagyobb arányban fontos kihívásnak, valamint – mintegy közös nevezőjeként ezen csoportoknak – azok, akik ritkán interneteznek, így más csatornákon szerzik be a világgal kapcsolatos információkat. Ezzel szemben az éghajlatváltozást az átlagosnál gyakrabban említették az 50 év alattiak, a legalább érettséggel rendelkezők, a gyakran internetezők, és a közösségi médiában aktív személyek.
- Az épp aktuális veszélyforrások említése korábban is kiugró volt. 2016 elején még a háború és a terrorizmus volt az a két kihívás, amittől a legtöbben tartottak, míg akkor szinte senki sem félt járványok kialakulásától.
- A korábbiakhoz hasonlóan enyhe többségben vannak a pesszimisták azzal kapcsolatban, hogy a következő generációnak hogyan változik majd az életminősége a mostani állapothoz képest. Ugyanakkor a véleményeket – a korábbi vizsgálatok tapasztalatai szerint is – befolyásolja az éppen aktuális közhangulat. A válaszok nem csak a jövőre, hanem a jelen helyzetre is reflektálnak.

- Legtöbben úgy vélik, hogy Magyarországon elsősorban a kormánynak, illetve a médiának van leginkább lehetősége arra, hogy felhívja az emberek figyelmét a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos problémákra és megoldási lehetőségekre, harmadik leggyakrabban pedig a köztársasági elnököt említették a kérdezettek.
- A tényleges cselekvést illetően gyökeresen más kép rajzolódik ki: a legtöbb válaszadó szerint a környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek teszik a legtöbbet a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos problémák feltárása és megoldása érdekében.
- Ezzel szemben a médiumok, és különösen a kormány esetében jóval kevesebben gondolják úgy, hogy a figyelemfelhívás terén ők teszik a legtöbbet, mint ahányan ezt lehetségesnek tartanák.
- A kérdezettek többsége úgy gondolja, személy szerint mindent vagy majdnem mindent megtesz azért, hogy fenntartható módon használja a természeti erőforrásokat. Ugyanakkor ennél jóval kritikusabbak az emberek a környezetükben élőkkel, és még inkább úgy általában a magyar emberekkel szemben. A korábbi felméréseinkhez hasonlóan nagyfokú diszkrpanciáról árulkodnak az adatok.
- A kérdezettek mind magukkal, mind a környezetükben élőkkel, mind általában a magyarokkal szemben kritikusabbak, mint a négy évvel ezelőtti hasonló vizsgálatunkban.
- A személyi felelősségvállalás lehetőségeit vizsgálva a legtöbben a hulladékkezelést és a tudatos vásárlást említették, mint olyan tevékenységeket, amelyekkel egy magyar család a legtöbbet tehet a környezet megóvása, a fenntartható fejlődés érdekében. A napelemek és az épületek, nyílászárók szigetelését is viszonylag sokan nevezték meg.
- A személyi felelősségvállalás gyakorlatban történő megvalósulása leginkább a szelektív hulladékgyűjtésben, valamint a takarékoskodásban mutatkozik meg. Ugyanakkor a jelentősebb anyagi vagy időbeli investíciót igénylő tudatos környezetvédelmi aktivitással kapcsolatos tevékenységek a lista végére kerültek.
- Miként több más kérdésnél, a személyes elkötelezettség esetében is azt tapasztaltuk, hogy a négy évvel ezelőtti állapothoz képest romlottak az átlagosztályzatok. Nem kizárt, hogy emögött legalább részben az húzódik, hogy egyszerűen máshol van most a figyelem fókusza, kevésbé foglalkoztatják a környezettudatos viselkedés lehetséges módzatai a megkérdezetteket a járványhelyzet idején.

Az emberiség előtt álló kihívások

Az elmúlt években a klímaváltozás problémája egyre hangsúlyosabban jelent meg a közbeszédben. Egészen a közelmúltig, 2020 márciusáig minden környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos témában tapasztaltuk ezt a növekvő érdeklődést. Magyarországot márciusra érte el a koronavírus-járvány, amely hirtelen minden más témát felülírt, így nagy mértékben befolyásolta az emberek gondolkodását a világ jelentős problémáival kapcsolatosan is. Az első negyed év világméretű traumájának hatására a kérdezettek mintegy harmada a járványokat nevezte a legnagyobb kihívásnak, három említés alapján pedig a kétharmadot is elérte azok aránya, akik szerint a jövőben komoly fenyegetést jelenthetnek a világjárványok.

Ugyanakkor a legfrissebb, áprilisi felmérés szerint a helyzet normalizálódásával, a korlátozások mindennapossá válásával, és talán a járvány vártnál enyhébb lefolyásával párhuzamosan újból más témák felé is fordultak az emberek. Bár a világjárványok kialakulását továbbra is sokan nevezik meg az emberiség előtt álló legnagyobb kihívások között, de az össz említési arány több mint 10 százalékponttal csökkent márciushoz képest, és újból az éghajlatváltozás áll az első helyen az összes említés alapján.

Az egy hónappal korábbihoz képest emelkedett azok aránya, akik az éhínséget, a vízhiányt, ill. a túlnépesedést az emberiség legfontosabb kihívásai közé sorolják. Ezzel szemben a

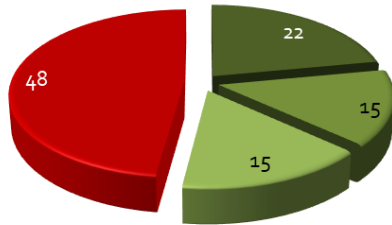
közbeszédben szintén fontos problémaként megjelenő migrációt csupán az ötödik helyre sorolhatjuk az említések gyakorisága alapján, és szignifikánsan csökkent is egy hónap alatt az ezt a problémát megnevezők aránya.

A világvilágjárványokat kifejezetten más társadalmi csoportok tartják az átlagosnál is nagyobb arányban fontos kihívásnak, mint az éghajlatváltozást. Előbbit – nyilván a korcsoporti érintettség okán is – gyakrabban említették az idősek (legalább 65 évesek), valamint a faluhelyen élők, az alacsony végzettségűek és – mintegy közös nevezőjeként ezen csoportoknak – azok, akik ritkán interneteznek, tehát akik a világgal kapcsolatos információkat más csatornákon szerzik be.

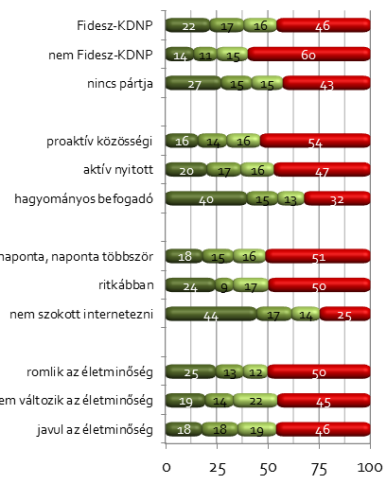
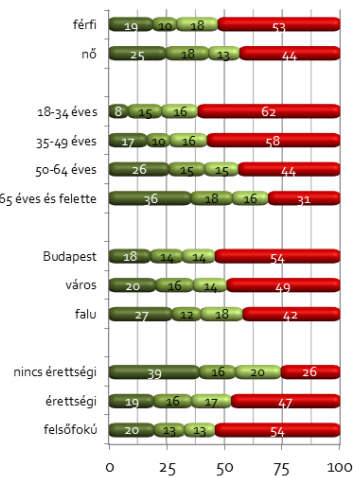
Ezzel szemben az éghajlatváltozás nem mutat ennyire karakteres társadalmi profilt, de az átlagosnál gyakrabban említették az 50 év alattiak, a legalább érettségivel rendelkezők, a gyakran internetezők, és a közösségi médiában aktív személyek. Hasonló képet mutat az éhínséget és a túlnépesedést említők társadalmi bázisa is. Ugyanakkor a világvilágjárvány miatt különösen aggódók összetétele a migrációt szintén nagy kihívásnak tartókéhoz hasonlít a leginkább.

A két fajta fenyegetéstípus közötti nagy különbség csak részben vezethető vissza arra, hogy mennyiben jelent tényleges és valós fenyegetést a Magyarországon élő emberekre, vagy mennyire szükséges egy tágabb kitekintés és az összefüggések iránti érdeklődés a globális veszély felismeréséhez. Legalább ennyire fontosnak tűnik, hogy mit észlelnek valós fenyegetésnek azok a csoportok, amelyek inkább hagyományosnak mondható csatornákon keresztül tájékozódnak a világról, és mit azok, akiknek más információforrásaik vannak.

Az emberiség előtt álló legnagyobb kihívások közül a járványokat, világjárványok kialakulását tartja a legsúlyosabbnak?

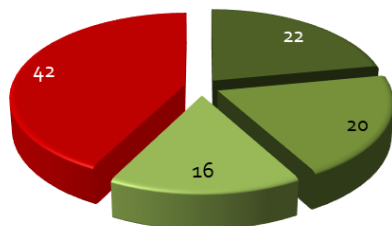

- 1. helyen említette
- 2. helyen említette
- 3. helyen említette
- nem említette

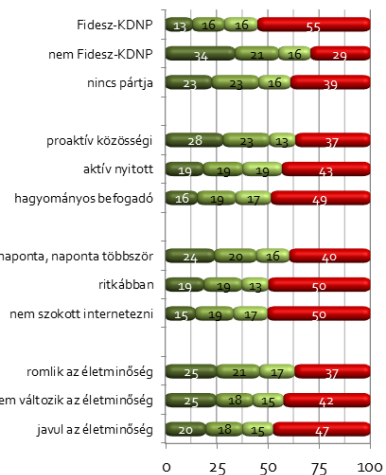
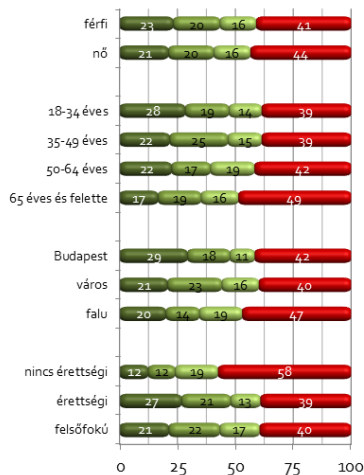

forsense

Az emberiség előtt álló legnagyobb kihívások közül az éghajlatváltozás (globális felmelegedés) hatásait tartja a legsúlyosabbnak?

- 1. helyen említette
- 2. helyen említette
- 3. helyen említette
- nem említette

forsense

	járványok, világjárványok kialakulása	éghajlatváltozás hatásai	éhínség és vízhiány	túlnépesedés	tömeges migráció	világ gazdasági válságok	fegyveres konfliktusok és terrorizmus
összes megkérdezett	22	22	19	13	9	6	5
<i>három említés alapján</i>	52	58	57	32	29	27	27
férfi	19	23	14	18	10	6	5
nő	25	21	22	8	9	7	5
budapesti városban él	18	29	19	13	5	6	6
falun él	20	21	19	14	10	7	5
18-34 éves	27	20	17	10	10	6	4
35-49 éves	8	28	16	21	8	7	6
50-64 éves	17	22	24	12	9	8	5
65 éves és felette	26	22	19	12	8	6	4
nincs érettségije	36	17	16	7	11	6	5
érettségizett	39	12	12	6	16	7	2
diplomás	19	27	16	14	9	8	6
anyagi helyzete átlagnál rosszabb	20	21	23	13	8	5	5
anyagi helyzete átlagos	27	18	20	9	8	11	4
anyagi helyzete átlagnál jobb	24	21	17	11	11	6	5
rosszul mennek a dolgok az országban	17	25	20	19	8	5	5
közepesen mennek a dolgok az országban	21	30	15	14	1	10	4
jól mennek a dolgok az országban	22	27	20	12	6	7	4
kormánypárti szavazó	21	12	20	14	19	4	7
ellenzéki szavazó	22	13	19	14	20	3	7
nincs pártja	14	34	18	12	2	11	5
	27	23	18	12	4	7	3

Az emberiség előtt álló legnagyobb kihívások közül, ön melyiket tartja a legsúlyosabbnak? (említések százalékban)

Korábbi felméréseink eredményeivel összehasonlítva azt láthatjuk, hogy bizonyos problémákat rendre hasonló arányban említene a kérdezettek első helyen, azonban az éppen aktuális veszélyforrások említése minden esetben kiugró. Noha különböző módszertan szerint tettük fel a kérdést, de tanulságos összevetni a mostani adatokat a négy évvel ezelőttiekkel. 2016 elején még a háború és a terrorizmus volt az a két kihívás, amitől a legtöbben tartottak, míg akkor szinte senki sem félt járványok kialakulásától. Az éhínséget, a túlnépesedést és a klímaváltozást említők aránya valamelyest nőtt négy év alatt, míg a migrációt ma valamivel kevesebben gondolják legfőbb veszélyforrásnak, mint 2016-ban.

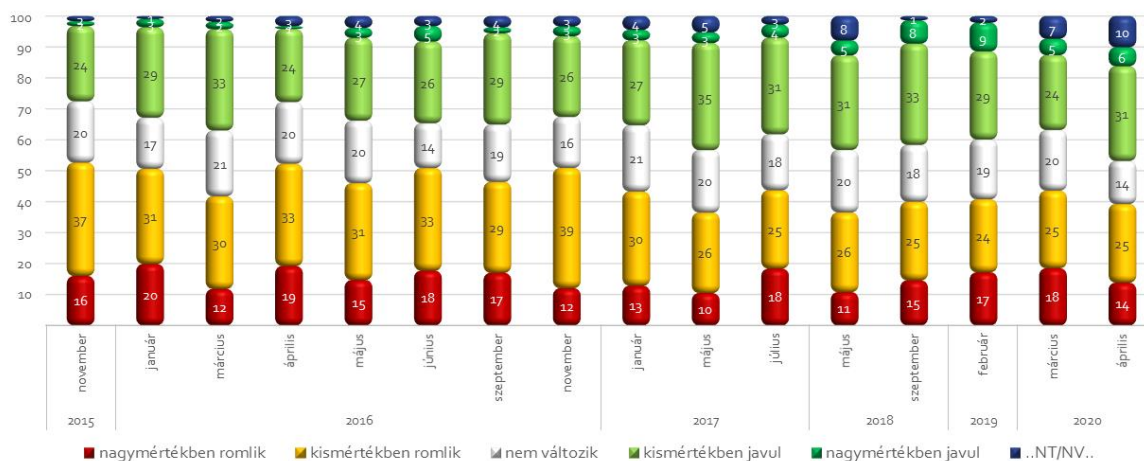
	2016 tavasz	2020 tavasz
járványok, világjárványok kialakulása	4	22
éghajlatváltozás hatásai	16	22
éhínség és vízhiány	13	19
tömeges migráció	13	9
túlnépesedés	10	13
fegyveres konfliktusok és terrorizmus	27	5

Az emberiség előtt álló legnagyobb kihívások közül, ön melyiket tartja a legsúlyosabbnak? (első említések százalékban)

Jövőkép és társadalmi kihívások

Az emberiség előtt álló kihívásokkal szoros kapcsolatban áll az a kérdés is, hogy miként tekintenek a kérdezettek a jövőre, hogyan látják a következő generációk életminőségét a mostaniakhoz képest.

Véleménye szerint a gyermekeinknek, a következő generációnak hogyan változik majd az életminősége a mostani állapothoz képest?

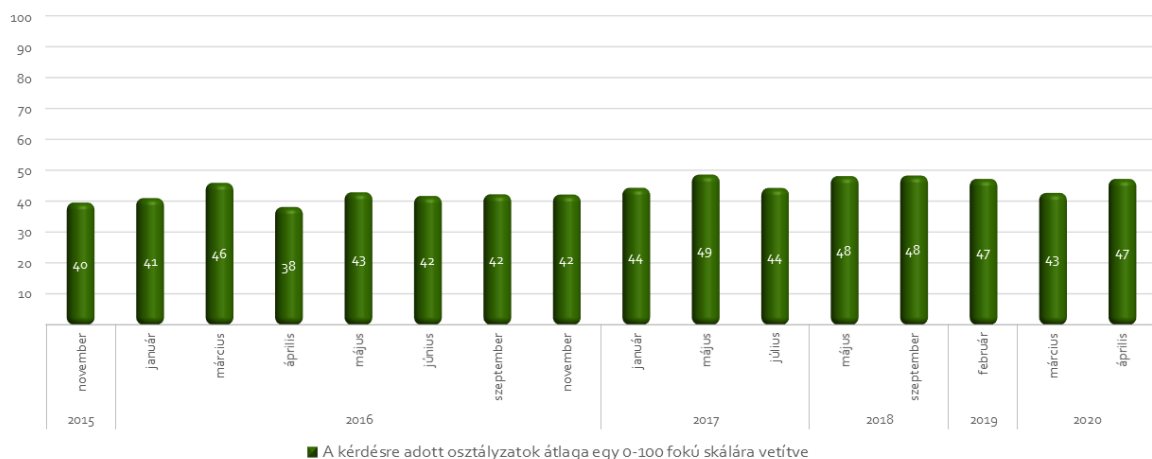

Felméréseink során a kérdezettek öt kategória közül választva jelölhetik meg, hogy véleményük szerint a következő generációnak hogyan változik az életminősége az aktuális állapothoz képest. Az áprilisi válaszok alapján a kérdezettek mintegy 40 százaléka pesszimista és a mainál rosszabb életkörülményekre számít a jövőben, a bizakodók aránya is hasonló, 37

százalék, ám a rendkívül pesszimisták aránya (14 százalék) jelentősen meghaladja a nagyon optimisták arányát (6 százalék). Így a válaszok 0-100-as skálára konvertált értéke nem éri el a középet (47 pont).

A kérdésre adott válaszok időbeli változásából látható, hogy egyrészt korábban is mindig enyhe többségben voltak a pesszimisták az optimistákhoz képest, hiszen a válaszokból képzett index értéke az elmúlt öt évben sosem haladta meg az 50 pontot, másrészt a válaszokat rendre befolyásolja az éppen aktuális közhangulat. Vagyis a kérdés a jövőre, ráadásul a jövő nemzedékre vonatkozik, de a válaszok valójában legalább ennyire reflektálnak a jelenre is. Például 2016 tavaszán, a brüsszeli merényletsorozat, illetve a hazai pedagógustüntetések idején az index több ponttal csökkent, majd később visszaállt a korábbi értékre. Ugyanez történt idén tavasszal: a koronavírus-járvány hatására előbb márciusban 4 ponttal csökkent a válaszokból képzett index értéke, majd egy hónap után visszaállt az előző értékre.

Véleménye szerint a gyermekeinknek, a következő generációnak hogyan változik majd az életminősége a mostani állapothoz képest?

A férfiak a nőkhez képest valamelyest bizakodóbbak a következő generáció életminősége kapcsán, míg a lakóhely, életkor, iskolázottság nem mutat összefüggést a válaszokkal. A szubjektív anyagi helyzet, vagyis ahogy a kérdezettek egzisztenciális helyzetüket megítélik, sokkal inkább befolyásolja válaszaikat, mint szocio-demográfiai helyzetük: akik másokhoz képest rosszabb anyagi helyzetűnek gondolják magukat, gyerekeik jövőjét is borúlátóbban

ítélik meg. Mindez azt is jelenti, hogy a kérdezettek jelentős része feltehetőleg elsősorban az anyagi javakkal való ellátottságot érti az életminőség alatt. Még erősebb az összefüggés az ország helyzetének megítélésével, vagyis minél kedvezőbben látja valaki Magyarország helyzetét, annál bizakodóbb a jövőt illetően is.

	nagymértékben romlik	kismértékben romlik	nem változik	kismértékben javul	nagymértékben javul	nem tudja	0-100-as skálán
összes megkérdezett	14	25	14	31	6	10	47
férfi	13	22	13	38	7	8	51
nő	15	29	15	25	6	12	44
budapesti városban él	15	25	13	33	5	8	47
falun él	15	24	14	30	7	8	47
18-34 éves	10	27	14	29	7	14	49
35-49 éves	13	27	17	33	4	6	46
50-64 éves	17	17	12	34	8	12	49
65 éves és felette	17	26	17	25	5	10	43
nincs érettségije	10	30	11	29	8	12	49
érettségizett	12	25	12	30	10	12	50
diplomás	13	25	15	33	4	9	47
anyagi helyzete átlagnál rosszabb	14	26	14	29	7	9	47
anyagi helyzete átlagos	20	28	15	23	5	9	40
anyagi helyzete átlagnál jobb	12	27	15	30	7	11	48
rosszul mennek a dolgok az országban	15	22	11	38	7	8	50
közepesen mennek a dolgok az országban	28	29	15	15	3	9	32
jól mennek a dolgok az országban	12	32	13	32	2	9	44
kormánypárti szavazó	5	16	14	41	13	11	61
ellenzéki szavazó	9	15	12	43	12	9	59
nincs pártja	21	29	15	25	2	7	39
	14	33	15	23	4	13	41

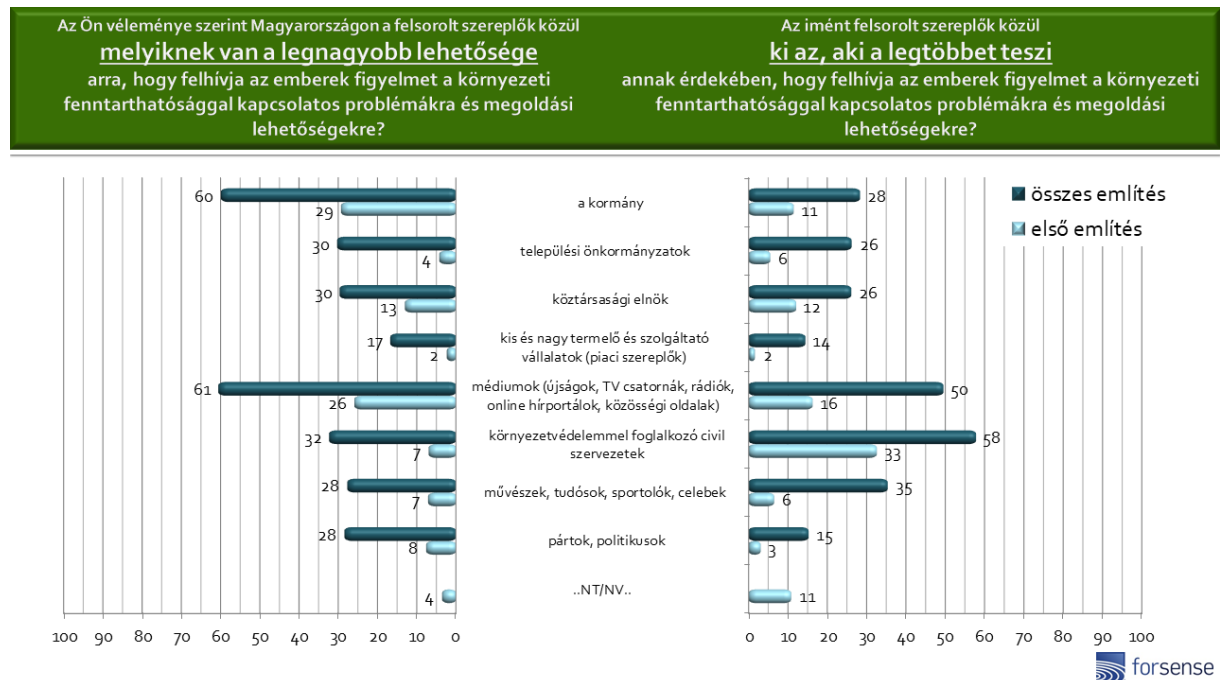
Véleménye szerint a gyermekeinknek, a következő generációnak hogyan változik az életminősége a mostani állapothoz képest? (említések százalékban és 0-100-as skálán)

Környezeti fenntarthatóság – intézményi és személyes felelősség

Legtöbben úgy vélik, hogy Magyarországon elsősorban a kormánynak, illetve a médiának van lehetősége arra, hogy felhívja az emberek figyelmét a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos problémákra és megoldási lehetőségekre – összességében ezt a két opciót jelölte meg a kérdezettek több mint fele első helyen. Ezen kívül a köztársasági elnököt említette a

kérdezettek több mint 10 százaléka, ami bizonyára Áder János klímavédelmi aktivitásával magyarázható.

A kifejezetten a környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezeteknek nem tulajdonítanak többen tényleges lehetőséget a figyelemfelhívásra, mint egyes ismert személyiségeknek, művészeknek, celebeknek.

A kormányzat lehetőségeinek megítélése meglehetősen egységes, ugyanakkor a köztársasági elnököt nagyobb arányban említették az idősebbek illetve a kormánypárti szavazók, míg a médiának az átlagosnál nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a 35 év alattiak, a diplomások és a nem kormánypárti szavazók.

	a kormány	médiumok	köztársasági elnök	pártok, politikusok	környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek	művészek, tudósok, sportolók, celebek	települési önkormányzatok	termelő és szolgáltató vállalatok
összes megkérdezett	29	26	13	8	7	7	4	2
<i>három említés alapján</i>	60	61	30	28	32	28	30	17
férfi	30	26	13	10	6	7	3	2
nő	28	26	13	6	8	8	6	2
budapesti városban él	31	26	10	10	4	8	6	1
falun él	31	24	12	7	8	7	3	3
18-34 éves	25	28	16	7	7	7	5	1
35-49 éves	27	35	6	10	4	11	2	3
50-64 éves	38	23	8	6	6	6	4	4
65 éves és felette	27	28	17	12	5	4	5	0
nincs érettségije	26	19	22	4	12	6	7	2
érettségizett	35	19	18	7	7	6	3	1
diplomás	27	26	14	9	7	7	4	3
anyagi helyzete átlagnál rosszabb	30	29	11	7	7	8	5	2
anyagi helyzete átlagos	29	28	13	4	9	5	6	2
anyagi helyzete átlagnál jobb	30	25	13	9	7	8	3	3
rosszul mennek a dolgok az országban	29	28	13	10	4	8	4	2
közepesen mennek a dolgok az országban	31	29	8	7	9	8	4	2
jól mennek a dolgok az országban	29	25	14	9	5	6	5	3
kormánypárti szavazó	27	22	22	6	7	9	4	3
ellenzéki szavazó	31	21	19	8	2	9	6	3
nincs pártja	31	26	8	8	11	8	4	2
	27	29	12	7	7	6	4	2

Magyarországon a felsorolt szereplők közül melyiknek van a legnagyobb lehetősége arra, hogy felhívja az emberek figyelmét a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos problémákra és megoldási lehetőségekre?

A tényleges cselekvést illetően gyökeresen más kép rajzolódik ki a kutatás eredményeiből, mint a feltételezett figyelemfelkeltési potenciál alapján. Minden harmadik kérdezett szerint a környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek teszik a legtöbbet a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos problémák feltárása és megoldása érdekében, szerepüket különösen nagyra értékelik a fiatalok és a legalább érettségizettek.

A köztársasági elnök szerepét különösen – a döntően hagyományos hírközlési forrásokból tájékozódó – idősök körében emelték ki átlag feletti.

	környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek	médiumok	közéleti vezetők	a kormány	művészek, tudósok, sportolók, celebek	települési önkormányzatok	pártok, politikusok	termelő és szolgáltató vállalatok
összes megkérdezett	33	16	12	11	6	6	3	2
<i>három említés alapján</i>	58	50	26	28	35	26	15	14
férfi	32	13	14	12	7	5	4	2
nő	33	19	11	11	6	6	2	1
budapesti városban él	33	20	8	10	8	3	5	1
falun él	32	15	12	11	7	6	3	1
18-34 éves	33	6	14	13	5	6	4	3
35-49 éves	42	10	4	7	10	7	4	2
50-64 éves	35	20	8	11	5	3	2	1
65 éves és felette	30	21	17	12	6	4	2	1
nincs érettségije	23	16	21	15	6	8	4	2
érettségizett	22	15	13	22	3	9	3	3
diplomás	34	17	11	9	7	6	4	1
anyagi helyzete átlagnál rosszabb	37	16	14	9	8	2	2	2
anyagi helyzete átlagos	32	20	9	7	8	8	2	2
anyagi helyzete átlagnál jobb	34	15	13	13	5	5	4	2
rosszul mennek a dolgok az országban	31	17	17	10	9	4	2	1
közepesen mennek a dolgok az országban	44	16	4	4	9	6	5	2
jól mennek a dolgok az országban	35	18	11	10	5	4	3	1
kormánypárti szavazó	11	14	27	26	6	7	1	2
ellenzéki szavazó	14	11	27	28	5	7	2	1
nincs pártja	45	14	7	2	10	6	5	3
	36	21	6	7	5	5	3	1

Magyarországon a felsorolt szereplők közül ki az, aki legtöbbet teszi annak érdekében, hogy felhívja az emberek figyelmét a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos problémákra és megoldási lehetőségekre?

A két kérdésre adott válaszok mérlege azt mutatja, hogy a kérdezettek negyede úgy jelölte meg első helyen a civil szervezeteket, mint a környezeti fenntarthatóságért legtöbbet tevő szereplőket, hogy közben úgy látták, nem nekik lenne a legtöbb lehetőségük a cselekvésre. A civil szervezeteken túl – az összes említést tekintve – egyedül az ismert személyiségeket tartják valamivel többen aktívnak a környezeti fenntarthatóság terén annál, mint ahányan a figyelemfelhívásra kifejezetten alkalmasnak látják őket.

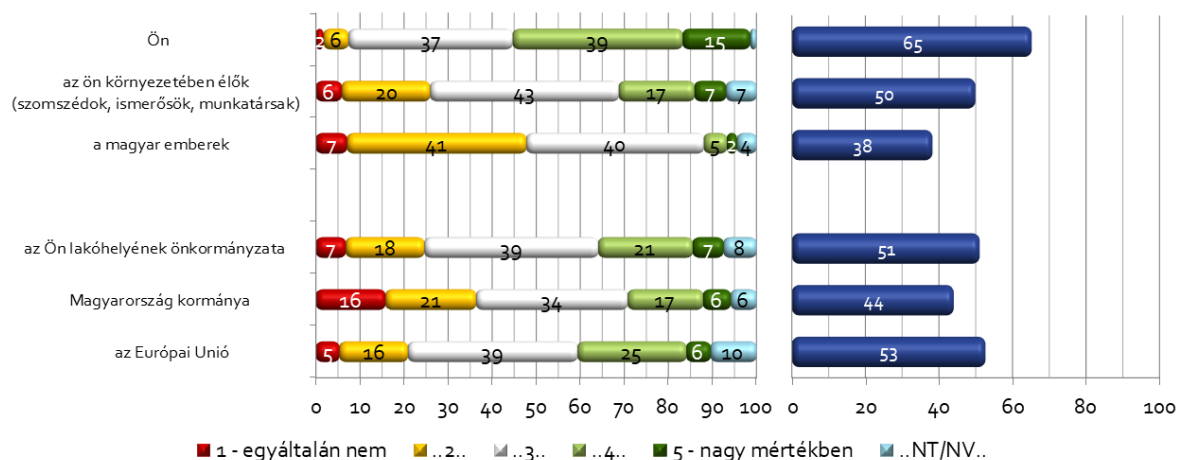
Ezzel szemben 18 százalékra tehető azok aránya, akik szerint a kormánynak lenne a legtöbb lehetősége tenni a környezeti fenntarthatóságért, de a cselekvésre fókuszáló kérdésnél már mást jelöltek meg. De nem sokkal kedvezőbb a médiumok értékelése sem, ahol 10 százalék az eltérés a két kérdésre adott válaszok között. Különösen a 35 év alattiak körében vannak sokan, akik jelentősebbnek látják a média potenciális, mint valós szerepét a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos figyelemfelkeltés kérdésében.

Környezeti fenntarthatóság a gyakorlatban

Egy korábbi tanulmányunkban európai összehasonlító adatok alapján már bemutattuk azt a kettősséget, hogy egyfelől a környezet állapotáért történő felelősségvállalás, a környezettudatosság, az ezekkel kapcsolatos pozitív önkép az attitűdök szintjén erőteljesen jelen van a magyar társadalomban; másfelől viszont kérdés, hogy ezek az attitűdök milyen mértékben válnak valóban a cselekvést befolyásoló tényezőkké. A társadalmi környezet percepciójából egy kevésbé pozitív kép rajzolódik ki. Ezeket az eredményeket legújabb kutatásaink eredményei is alátámasztják.

Márciusi vizsgálatunkban a kérdezettek 54 százaléka úgy gondolta, hogy mindent vagy majdnem mindent megtesz azért, hogy fenntartható módon használja a természeti erőforrásokat. Az 1-5 osztályzatokból képzett indexpontszám ennek megfelelően igen magas, 65 pont lett. Ugyanakkor ennél jóval kritikusabbak az emberek a környezetükben élőkkal (50 pont), és még inkább úgy általában a magyar emberekkel (34 pont) szemben. Korábbi felméréseinkhez hasonlóan az adatok nagyfokú diszkrpanciáról árulkodnak, hiszen míg a kérdezetteknek csak 8 százaléka kritikus saját magával szemben, a személyes ismerőseit már 26, a honfitársait 48 százalékuk tartja pazarlónak.

... mennyire tesz/tesznek meg mindent annak érdekében, hogy fenntartható módon használja/használják és kezelje/kezeljék a természet adta erőforrásokat?

forsense

Szembeötlő az is, hogy a kérdezettek mind magukkal, mind a környezetükben élőkkel, mind általában a magyarokkal szemben kritikusabbak, mint a négy évvel ezelőtti vizsgálatunkban. Hipotézisként megfogalmazható, hogy a fenntarthatóság egyre inkább normává kezd válni, ami erősíti a kritikus attitűdöt. Ugyanakkor az időbeli különbségek nem jelentősek, így további vizsgálatokra van szükség a hipotézis ellenőrzéséhez.

		0-100-as skálán					nem tudja	0-100-as skálán
		1 – egyáltalán nem	...2...	...3...	...4...	5 – nagy mértékben		
Ön	2016. szeptember	2	3	34	40	21	0	70
	2020. március	2	6	37	39	15	1	65
az Ön környezetében élők	2016. szeptember	4	18	42	22	9	6	54
	2020. március	6	20	43	17	7	7	50
A magyar emberek	2016. szeptember	5	36	49	6	2	3	40
	2020. március	7	41	40	5	2	4	34

... mennyire tesz meg mindent annak érdekében, hogy fenntartható módon használja és kezelje a természet adta erőforrásokat? (válaszok százalékban és 0-100-as skálán)

Az egyes intézmények fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységének megítélése nem mutat jelentős különbségeket. A kormánnyal ugyan valamivel kritikusabbak a kérdezettek, mint az önkormányzatokkal illetve az Európai Unióval szemben, de mindhárom intézmény értékelése közepeshez közeli. A kormány és az EU esetében az eredmények erős összefüggést

mutatnak a kérdezettek politikai preferenciájával is, ami arra utal, hogy az értékelések nem csak ezen intézményeknek a fenntarthatóság érdekében végzett tevékenységéről, hanem a kérdezetteknek ezen intézményekhez fűződő viszonyáról is szólnak.

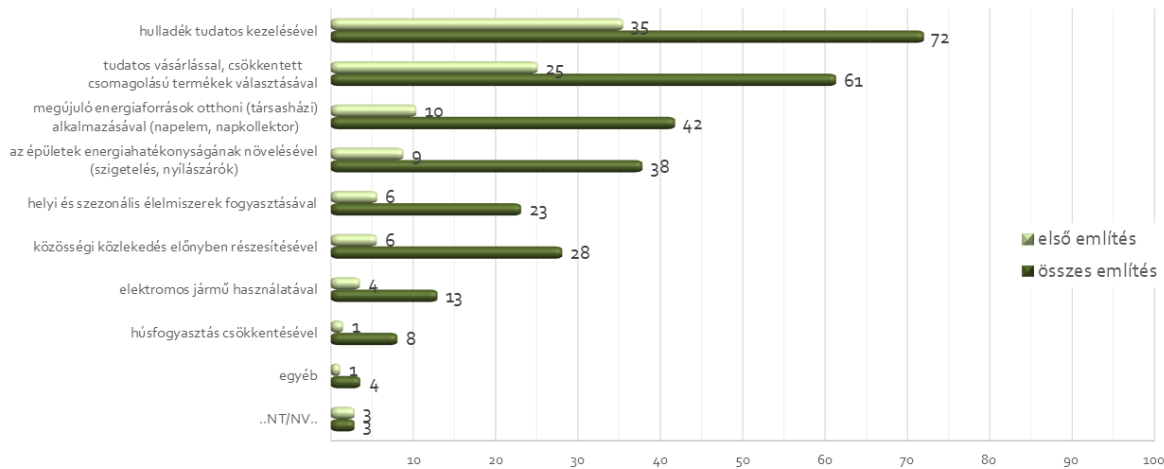
Erre a kérdésblokkra is igaz, hogy a kérdezettek a négy évvel korábbi adatfelvételhez képest kritikusabban ítélik meg az intézmények fenntarthatóságért végzett tevékenységét.

		1 – egyáltalán nem	...2...	...3...	...4...	5 – nagy mértékben	nem tudja	0-100-as skálán
lakóhelyének	2016. szeptember	3	15	38	30	9	6	57
önkormányzata	2020. március	7	18	39	21	7	7	51
Magyarország	2016. szeptember	7	23	38	20	5	8	48
kormányza	2020. március	16	21	34	17	6	6	44
az Európai Unió	2016. szeptember	5	14	40	24	4	13	52
	2020. március	5	16	39	25	6	10	53

... mennyire tesz meg mindent annak érdekében, hogy fenntartható módon használja és kezelje a természet adta erőforrásokat? (válaszok százalékban és 0-100-as skálán)

A személyes elkötelezettség és felelősségvállalás lehetőségeit vizsgálva a kérdezettek nyolc opcióból választhattak ki legfeljebb hármat, melyekről úgy vélték, hogy egy magyar család ezekkel tehet a legtöbbet a környezet megóvása, a fenntartható fejlődés érdekében. A szelektív hulladékgyűjtés, illetve takarékos attitűd elterjedtségével magyarázható, hogy az első két helyen a hulladékkezeléssel és a tudatos vásárlással kapcsolatos lehetőségek állnak. A napelemek népszerűségét (ha csak ismeret szintjén is), továbbá az épületek, nyílászárók szigetelésének elterjedését jelzi, hogy ezen energiafelhasználást csökkentő módszereket is sokan említették – főként második és harmadik helyen.

Az alább felsorolt lehetőségek közül
Ön szerint egy magyar család melyikkel tehet a legtöbbet a környezet megóvása, a fenntartható fejlődés érdekében?
 És melyik a második? Harmadik?

forsense

A fenti módszerek, illetve eszközök széles körű elterjedését, ismertségét mutatja, hogy a válaszokat csak minimálisan befolyásolta a kérdezettek szocio-demográfiai helyzete. Az egyetlen kivételt a településtípus jelenti. A városokban élők, különösen a budapestiek körében többen említették, hogy igyekeznek eleve tudatosan vásárolni, míg a falun lakók közül – életkörülményeikből adódóan – másokhoz képest többen preferálják a helyi, szezonális élelmiszereket. Jelentős különbség mutatkozik a hulladékkezeléshez való viszonyban is: a fővárosiak között többen vannak, akik igyekeznek meg sem vásárolni a környezetet hulladékkal terhelő árukat, míg a kisebb településeken élők a szemét tudatos kezelését emelték ki.

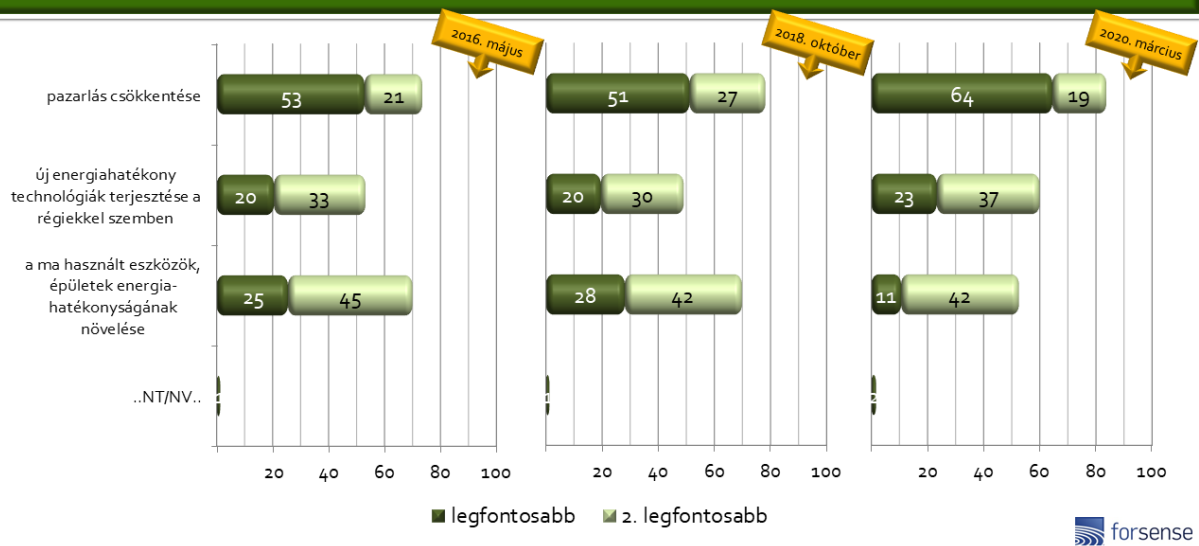
	hulladék tudatos kezelésével	tudatos vásárlással, csökkentett csomagolású termékek választásával	megújuló energiaforrások otthoni alkalmazásával	az épületek energiahatékonyságának növelésével	közösségi közlekedés előnyben részesítésével	helyi és szezonális élelmiszerek fogyasztásával	elektromos jármű használatával	hús fogyasztás csökkentésével
összes megkérdezett	35	25	10	9	6	6	4	1
<i>három említés alapján</i>	72	61	42	38	28	23	13	8
férfi	32	23	12	12	5	7	3	1
nő	38	27	9	6	6	4	4	2
budapesti	29	21	13	17	7	7	3	0
városban él	38	26	10	6	6	5	4	1
falun él	35	25	10	9	4	6	4	2
18-34 éves	36	29	8	7	4	7	2	2
35-49 éves	33	30	12	6	7	4	2	2
50-64 éves	34	21	13	12	5	6	5	1
65 éves és felette	38	20	9	11	6	6	5	1
nincs érettségije	37	21	9	11	6	2	6	2
érettségizett	37	27	11	6	5	7	4	1
diplomás	34	25	11	12	6	6	1	2
anyagi helyzete átlagnál rosszabb	38	23	11	6	9	4	5	2
anyagi helyzete átlagos	34	27	10	9	5	8	3	1
anyagi helyzete átlagnál jobb	38	21	13	13	3	3	3	1

Az alább felsorolt lehetőségek közül Ön szerint egy magyar család melyikkel tehet a legtöbbet a környezet megóvása, a fenntartható fejlődés érdekében?

A hulladékkezeléssel és tudatos vásárlással kapcsolatos attitűdöt tükrözik a környezeti fenntarthatóság elérésének legfontosabb szempontjaira vonatkozó válaszok is. A három alapvető megoldástípus közül választva, első választásként a kérdezettek kétharmada a pazarlás csökkenését emelte ki, mint a legjobb megoldást, míg a kérdezettek negyede az új, energiahatékony technológiák alkalmazását említette, mint legfontosabb megoldást. A pazarlás csökkentését az átlagosnál is nagyobb arányban említették a nők és a falun élők, de minden társadalmi csoportban ez volt a legtöbbször általánosan első helyen megjelölt kategória. Ezzel szemben az energiahatékony technológiák terjesztését a férfiak és a budapestiek említették magasabb, a falun élők pedig alacsonyabb arányban.

A négy évvel ezelőtti felmérésünk eredményeihez képest idén tavasszal 11 százalékkal többen említették első helyen a pazarlás csökkentését, ugyanakkor visszaesett azok aránya, akik a ma használt eszközök energiahatékonyságának növelését látják a legfontosabbnak.

Most három szempontot fogok mondani, a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatban kérem, válassza ki a legfontosabbat.

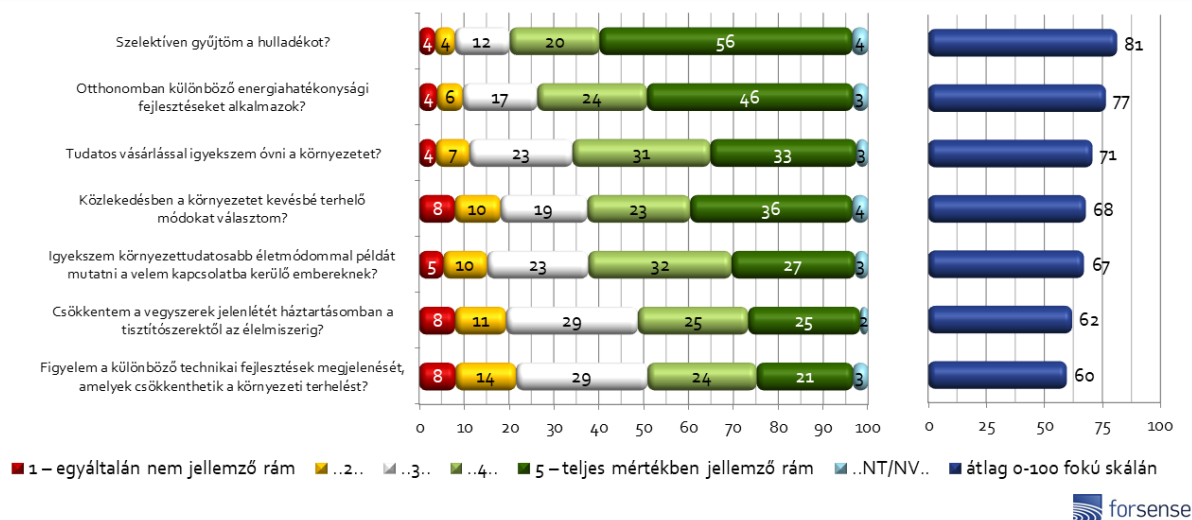
	legfontosabb			második legfontosabb		
	pazarlás csökkentése	új energiahatékony technológiák terjesztése	a ma használt eszközök, épületek energiahatékonyságának növelése	pazarlás csökkentése	új energiahatékony technológiák terjesztése	a ma használt eszközök, épületek energiahatékonyságának növelése
összes megkérdezett (2020 tavasz)	64	23	11	19	37	42
<i>összes megkérdezett (2016 tavasz)</i>	53	20	25	21	33	45
férfi	58	29	11	23	35	40
nő	70	19	10	16	38	44
budapesti városban él	63	26	10	20	38	40
falun él	65	23	10	19	36	42
18-34 éves	65	11	12	19	37	42
18-34 éves	66	23	9	18	36	43
35-49 éves	70	21	8	18	39	40
50-64 éves	61	24	14	24	38	37
65 éves és felette	61	25	13	18	34	46

	legfontosabb			második legfontosabb		
	pazarlás csökkentése	új energiahatékony technológiák terjesztése	a ma használt eszközök, épületek energiahatékonyságának növelése	pazarlás csökkentése	új energiahatékony technológiák terjesztése	a ma használt eszközök, épületek energiahatékonyságának növelése
nincs érettségije	63	23	10	18	33	45
érettségizett	64	24	11	20	40	39
diplomás	66	23	9	19	34	45
anyagi helyzete átlagnál rosszabb	67	21	11	15	43	42
anyagi helyzete átlagos	62	24	12	22	35	43
anyagi helyzete átlagnál jobb	69	24	6	18	37	45

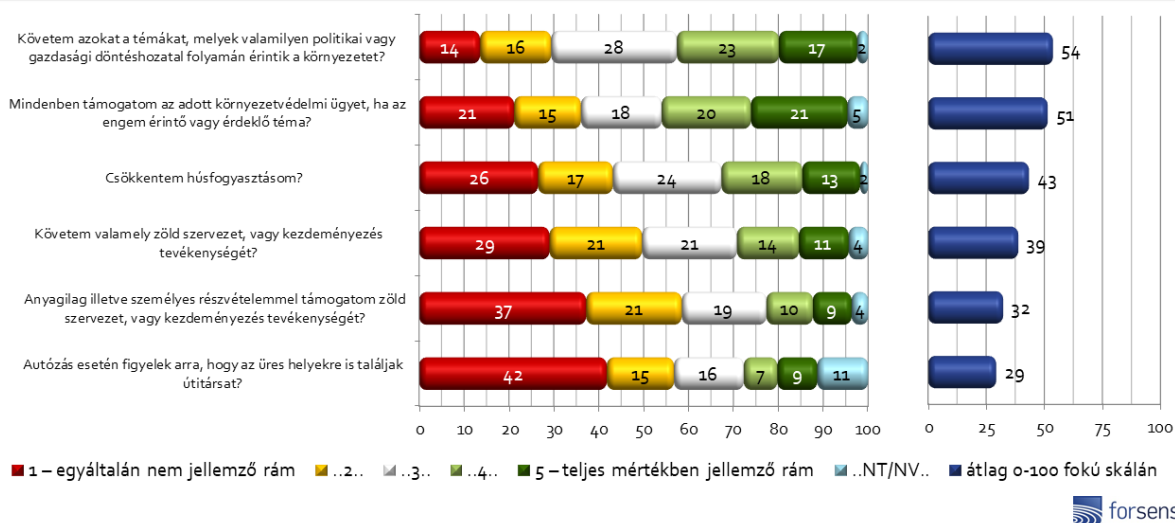
A következő három szempont közül melyik a legfontosabb a környezeti fenntarthatóság szempontjából? És melyik a második legfontosabb? (válaszok százalékban)

Ugyancsak a személyi felelősségvállalás lehetőségeit mutatja az is, hogy a megkérdezettek hogyan látják, milyen területeken tehetnek legtöbbet a fenntartható környezetért. Vizsgálatunkban 13 állításról kellett eldönteniük, hogy ezek mennyire jellemzők rájuk. A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a takarékoskodás – legalább az attitűdök szintjén – széles körben elterjedt, ezt jelzi az energiahatékonyt segítő eszközök és a tudatos vásárlás kapcsán adott osztályzatok magas értéke. A környezettudatos attitűd meggyökeresedését pedig a leggyakrabban említett szelektív hulladékgyűjtés – az egyetlen a tizenhárom állítás közül, melyet a kérdezettek több mint fele teljes mértékben jellemzőnek tart magára nézve – , valamint a környezetkímélő közlekedési módok preferálására adott pozitív osztályzatok mutatják. A jelentősebb anyagi vagy időbeli investíciót igénylő tudatos környezetvédelmi aktivitással kapcsolatos állítások (zöld szervezet tevékenységének követése, illetve támogatása) azonban a lista végére kerültek. Szembetűnő, hogy amikor a mindennapok részét képező szokásokról kellene lemondani, vagy jelentősebb áldozatot kellene hozni – azaz például csökkenteni a húsfogyasztást, vagy az autóba útitársat találni – már jóval nagyobb azok aránya, akik inkább elzárkóznak ezektől.

A következő állítás mennyire jellemző Önre: ...?

A következő állítás mennyire jellemző Önre: ...?

Miként több más kérdésnél, ezúttal is azt tapasztaltuk, hogy a négy évvel ezelőtti állapothoz képest romlottak az átlagosztályzatok. Ez jelentheti azt, hogy az emberek kevésbé élnek fenntartható módon, de valószínűbb, hogy most kritikusabbak saját magukkal szemben is. Vagyis minél inkább széles körben elfogadott normává válik egy cselekvés, annál jelentősebb erőfeszítéseket, investíciókat kíván annak megfelelni. Erre utal, hogy több esetben, ha csak minimális mértékben, de jobbak lettek az osztályzatok, épp azokon a területeken, amely a

fenntarthatóság iránti mélyebb elkötelezettséget mutatja, vagyis a zöld kezdeményezések, illetve szervezetek és tevékenységének követését és finanszírozását.

Nem kizárt az sem, hogy az osztályzatok általános romlása mögött legalább részben az húzódik, hogy egyszerűen máshol van most a figyelem fókusza, valóban kevésbé foglalkoztatják a környezettudatos viselkedés lehetséges módozatai a megkérdezetteket a járványhelyzet idején.

	Szelektíven gyűjtöm a hulladékot	Otthonomban különböző energiahatékonysági fejlesztéseket alkalmazok	Tudatos vásárlással igyekszem óvni a környezetet	Közlekedésben a környezetet kevésbé terhelő módokat választom	Igyekszem környezettudatosabb életmóddal példát mutatni a velem kapcsolatba kerülő embereknek	Csökkentem a vegyszerek jelenlétét háztartásomban	Figyelem a különböző technikai fejlesztések megjelenését, amelyek csökkenthetik a környezeti terhelést	Követem azokat a politikai vagy gazdasági témákat, melyek érintik a környezetet	Aláírással, akár személyes részvételemmel támogatom környezetvédelmi ügyeket	Csökkentem hűs fogyasztásom	Követem valamely zöld szervezet, vagy kezdeményezés tevékenységét	Anyagilag, illetve személyes részvételemmel támogatom zöld szervezet tevékenységét	Autózás esetén figyelek arra, hogy az üres helyekre is találjak útitársat, akár egy számomra ismeretlen ember személyében
összes megkérdezett (2020 tavasz)	81	77	71	68	67	62	60	54	51	43	39	32	29
összes megkérdezett (2016 ősz)	84	81	76	78	74	71	66	55	58	43	37	31	36
<i>változás</i>	-3	-4	-5	-10	-7	-9	-6	-1	-7	0	2	1	-7
férfi	79	75	65	63	62	56	60	55	49	34	37	32	30
nő	84	78	76	72	71	67	59	52	54	51	41	33	28
budapesti	84	69	79	81	78	69	66	73	74	66	45	43	37
városban él	79	82	79	72	78	70	65	65	59	53	44	37	29
falun él	83	87	84	77	77	74	67	61	64	59	45	42	39
18-34 éves	71	65	59	66	56	49	48	41	41	32	33	26	29
35-49 éves	81	78	70	67	64	58	59	49	44	36	33	28	26
50-64 éves	84	80	71	63	69	64	62	56	53	46	41	33	35
65 éves és felette	90	84	82	73	80	77	70	69	68	60	49	42	29
nincs érettségije	80	79	71	70	66	64	56	54	51	49	37	32	32
érettségizett	81	76	71	67	68	61	61	52	52	41	39	31	27
diplomás	83	77	71	68	67	62	60	57	52	43	40	34	31
anyagi helyzete átlagnál rosszabb	82	76	72	71	70	66	59	54	53	46	41	34	33
anyagi helyzete átlagos	80	77	70	68	66	62	61	54	51	43	39	33	28
anyagi helyzete átlagnál jobb	86	77	71	66	67	58	59	55	52	39	37	29	30

Mennyire jellemző önre a következő állítás? (válaszok 0-100-as skálán)